

مبارزه با جرائم اقتصادی در پروتو، همکاری های بین المللی

www.ketab.ir

زینب حبیبی

میثم پیرزاده شهنانی

عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور

سرشناسه: حبیبی، زینب، 1365-

عنوان و نام پدیدآور: مبارزه با جرایم اقتصادی در پرتو همکاری های بین المللی/نویسنده زینب

حبیبی، میثم پیرزاده شهنائی

مشخصات نشر: تهران: سخنوران، 1395.

مشخصات ظاهری: 258 ص

شابک: 2-806-383-600-978

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: کتابنامه 248-257ص

موضوع: همکاری های بین المللی

International cooperation: موضوع

موضوع: جرایم اقتصادی

Economic offences: موضوع

شناسه افزوده: پیرزاده شهنائی، میثم، 1362-

رده بندی سگره: 5-219ح/9771/HV

رده بندی دیوید: 364-1680

شماره کتابشناسی هی: 426v8

کارگر شمالی، بعد از ادوارد براون، شماره 1407، طبقه اول

تلفن: 66476306 - 09193616613

0120 61 72 83

سایت انتشارات: www.napketab.com

عنوان کتاب : مبارزه با جرایم اقتصادی در پرتو همکاری های

بین المللی

تألیف : زینب حبیبی، میثم پیرزاده شهنائی

ناشر : سخنوران

طراح جلد : حسن ابراهیمی

صفحه آرا : اکرم ملک نژاد

سال و نوبت چاپ : 1395 - اول

شمارگان: : 1000 نسخه

شابک : 978-600-383-806-2

مرکز بخش : 09120 61 72 83-09193616613

قیمت : 25000 تومان

حق چاپ محفوظ است.

13..... پیشگفتار

17..... فصل اول: معاهدات و قراردادهای بین المللی

19..... مبحث اول: تعریف معاهده و پیشینه تاریخی آن

20..... گفتار اول: پیشینه تاریخی معاهده

20..... گفتار دوم: تعریف معاهدات بین المللی

23..... مبحث دوم: انواع معاهدات بین المللی

23..... گفتار اول: طبقه بندی عمومی معاهدات

23..... بند اول: معاهدات قانون ساز (عام)

24..... بند دوم: معاهدات قراردادی (خاص)

24..... گفتار دوم: طبقه بندی شکلی معاهدات

24..... بند اول: تقسیم بندی از حیث ورود به معاهدات

25..... بند دوم: تقسیم بندی از حیث تعداد اعضا

27..... مبحث سوم: ویژگی های معاهدات بین المللی

27..... گفتار اول: معاهدات بین المللی نتیجه توافق بین المللی دولت ها است

28..... گفتار دوم: معاهده بین المللی ایجاد تکلیف می کند

28..... گفتار سوم: منشأ معاهده بین المللی، اراده دولت ها است

29..... گفتار چهارم: معاهده بین المللی تابع مقررات حقوق بین الملل است

29..... گفتار پنجم: معاهده بین المللی کتبی تنظیم می شود

30..... گفتار ششم: معاهده بین المللی تحت عناوین مختلفی است

31..... مبحث چهارم: تمایز معاهده و واژگان مشابه

31..... گفتار اول: تمایز معاهده و موافقت نامه های بین المللی

32..... بند اول: قراردادهای بین المللی

34..... بند دوم: معاهده بین المللی

35..... گفتار دوم: وجوه افتراق بین معاهده و موافقت نامه های بین المللی

35..... بند اول: از حیث طرفین توافق

36..... بند دوم: از حیث موضوع توافق

- 36..... بند سوم: از حیث تشریفات انعقاد
- 36..... بند چهارم: از حیث شکل سند توافق
- 38..... بند پنجم: از حیث شیوه تنظیم سند توافق
- 38..... گفتار سوم: وضعیت معاهدات و قراردادهای در حقوق ایران
- 38..... بند اول: معاهدات بین‌المللی و نیاز به تصویب
- 39..... بند دوم: قراردادهای بین‌المللی و عدم لزوم تصویب
- 43..... مبحث پنجم: کارکردهای فراگیر و ویژه دیپلماسی و همکاری‌های بین‌المللی
- 43..... گفتار اول: کارکردهای فراگیر دیپلماسی و همکاری‌های بین‌المللی
- 43..... بند اول: کسب مشروعیت و شناسایی بین‌المللی
- 44..... بند دوم: فضای تعامل میان کشورها
- 45..... بند سوم: افزایش نفوذ کشورهای کوچکتر
- 46..... گفتار دوم: کارکردهای ویژه دیپلماسی و همکاری‌های بین‌المللی
- 46..... بند اول: مأموریت‌های رسمی و تولید و توزیع دانش تخصصی
- 46..... بند دوم: هنجار سازی و قانون سازی
- 47..... بند سوم: نظارت
- 47..... بند چهارم: تقسیم منابع در جامعه بین‌المللی
- 49..... بند پنجم: حل و فصل اختلافات بین دولت‌ها و دولت‌ها
- 51..... مبحث ششم: ساز و کارهای همکاری‌های بین‌المللی
- 51..... گفتار اول: کنفرانس‌ها
- 52..... گفتار دوم: نهادهای چند جانبه
- 55..... مبحث هفتم: جایگاه همکاری‌های بین‌المللی در شکل‌گیری حقوق بین‌الملل
- 55..... گفتار اول: فضای توافق و تدوین حقوق بین‌الملل
- 56..... گفتار دوم: توسعه تدریجی حقوق بین‌الملل توسط مجمع عمومی ملل متحد
- 57..... گفتار سوم: قانون سازی توسط شورای امنیت و سایر ارگان ملل متحد
- 59..... گفتار چهارم: قانون سازی از طریق رویه و رفتار دولت‌ها در نهادهای چند جانبه
- 60..... گفتار پنجم: قانون سازی از طریق رویه‌های حقوقی دیوان‌های بین‌المللی
- 60..... گفتار ششم: قانون سازی از طریق سازو کارهای نظارتی
- 63..... فصل دوم: پیشگیری از جرم و مبانی آن
- 65..... مبحث اول: مفهوم پیشگیری
- 67..... گفتار اول: پیشگیری در جرم شناسی
- 68..... گفتار دوم: پیشگیری در سیاست جنایی
- 71..... مبحث دوم: انواع پیشگیری

- 72..... گفتار اول - پیشگیری از منظر سطوح اجرایی یا تعیین اولویت ها
- 72..... بند اول - پیشگیری اولیه (نخستین)
- 73..... بند دوم: پیشگیری ثانویه: (دومین)
- 74..... بند سوم: پیشگیری ثالث (سومین)
- 76..... گفتار دوم - پیشگیری از منظر زمان اجرا
- 76..... بند اول: پیشگیری کوتاه مدت
- 77..... بند دوم: پیشگیری بلند مدت
- 77..... گفتار سوم - پیشگیری از منظر نحوه عمل یا فرآیند اجرا
- 77..... بند اول: پیشگیری انفعالی (منفعل)
- 78..... بند دوم: پیشگیری فعال
- 78..... گفتار چهارم: پیشگیری از منظر عوامل بزهکاری
- 78..... بند اول: پیشگیری عمومی
- 79..... بند دوم: پیشگیری اختصاصی یا خاص
- 81..... مبحث سوم: رویکردهای پیشگیری
- 81..... گفتار اول: پیشگیری وضعی
- 84..... بند اول: خصوصیات پیشگیری وضعی
- 85..... بند دوم: مبانی نظری پیشگیری وضعی
- 91..... فنون بیست و پنج گانه پیشگیری وضعی از منظری دیگر
- 93..... بند سوم: انتقادات وارده بر پیشگیری وضعی
- 96..... گفتار دوم: پیشگیری اجتماعی
- 101..... ایرادات پیشگیری اجتماعی
- 102..... بند اول: پیشگیری اجتماعی جامعه مدار (اجتماع)
- 104..... نقد مفهوم و چارچوب نظری رویکرد اجتماع مدار
- 106..... بند دوم: پیشگیری اجتماعی رشد مدار
- 110..... بند سوم: انتقادات وارده بر پیشگیری رشد مدار
- 115..... مبحث چهارم: مراحل کلیدی یک اقدام پیشگیرانه و ابزارهای لازم جهت پیشبرد آن
- 115..... گفتار اول: مراحل کلیدی
- 115..... بند اول: تبیین وضعیت
- 116..... بند دوم: برنامه ریزی
- 116..... بند سوم: مرحله اجرا
- 117..... بند چهارم: ارزیابی
- 117..... گفتار دوم: ابزارهای لازم

121..... فصل سوم: جرایم اقتصادی

123..... مبحث اول: مفهوم سازی جرایم اقتصادی و پیشینه تاریخی آن

124..... گفتار اول: مفهوم جرائم اقتصادی

126..... گفتار دوم: پیشینه تاریخی:

126..... بند اول: جرم یقه سفیدها: از مفهوم کلاسیک تا مفهوم باز اندیشیده شده

131..... بند دوم: جرم سازمان یافته

137..... مبحث دوم: تعریف و مصادیق جرایم اقتصادی

137..... گفتار اول: تعریف جرم اقتصادی

140..... گفتار دوم: مصادیق جرایم اقتصادی

143..... بند اول: تقلب

144..... بند دوم: ترافیک غیر قانونی

144..... بند سوم: اختلاس

144..... بند چهارم: پولشویی

145..... بند پنجم: جعل اسناد تجاری

145..... بند ششم: تدلیس در معاملات دولتی

145..... گفتار سوم: معیارهای جرم شناسی ارتکاب جرایم اقتصادی

145..... بند اول: معیار جغرافیایی (محیط جرم)

146..... بند دوم: معیار حرفه ای

147..... بند سوم: معیار طرز تلقی و استنباط عمل مجرم به نفع خود بزهکار

148..... بند چهارم: معیار وسیله و ارتکاب جرم اقتصادی

149..... بند پنجم: معیار هنجار نقض شده

151..... فصل چهارم: رویکردهای بین المللی

153..... مبحث اول: کنوانسیون پالرمو

155..... گفتار اول: مفهوم جنایت سازمان یافته فراملی:

158..... گفتار دوم: مصادیق جرایم سازمان یافته در کنوانسیون پالرمو

158..... بند اول-تطهیر درآمدهای نامشروع (پولشویی)

159..... بند دوم- قاچاق غیر مجاز اسلحه

160..... بند سوم: قاچاق زنان و کودکان

160..... بند چهارم-قاچاق مهاجران:

163..... مبحث دوم: کنوانسیون مریدا

163..... گفتار اول: پیشینه شکل گیری

- گفتار دوم زمینه‌های های شکل گیری کنوانسیون مریدا..... 164
- گفتار سوم: اصول حاکم بر کنوانسیون مریدا..... 164
- گفتار چهارم: اهداف کنوانسیون مریدا..... 165
- گفتار پنجم: سیاست‌ها و اقدامات مقرر در در کنوانسیون مریدا در امر پیشگیری از فساد:..... 165
- مبحث سوم: پیشگیری اجتماعی از وقوع جرم در کنوانسیون پالرمو و کنوانسیون مریدا..... 171
- گفتار اول: مطالعه تطبیقی پیشگیری اجتماعی از وقوع جرم..... 172
- گفتار دوم: پیشگیری اجتماعی از وقوع جرم براساس سطوح مداخله..... 173
- بند اول: پیشگیری‌های نخستین در کنوانسیون پالرمو و کنوانسیون مریدا..... 174
- بند دوم: پیشگیری دومین در کنوانسیون پالرمو و کنوانسیون مریدا..... 177
- گفتار سوم: بیهوهای پیشگیری اجتماعی جامعه مدار در کنوانسیون پالرمو و کنوانسیون مریدا..... 179
- بندارن: مشارکت فعال جامعه مدنی و سازمان‌های غیردولتی..... 180
- بند دوم: تعین و ارتقاء استانداردها و ضوابط رفتارها..... 182
- بند سوم: بهبود محیط اجتماعی عمومی..... 184
- فصل پنجم: راهکارهای همکاری بین‌المللی..... 187**
- مبحث اول: استرداد مجرمین..... 189
- گفتار اول: مفهوم استرداد مجرمین..... 190
- گفتار دوم: سوابق تاریخی و مبنای فکری استرداد مجرمین در حقوق بین‌الملل..... 192
- گفتار سوم: احکام و شرایط استرداد مجرمین در حقوق بین‌الملل..... 194
- بند اول: شرایط استرداد به اعتبار نوع جرم..... 195
- بند دوم: شرایط استرداد به اعتبار دولت متقاضی استرداد..... 197
- بند سوم: شرایط استرداد به اعتبار اشخاص موضوع استرداد..... 198
- گفتار چهارم: احکام و مقررات استرداد مجرمین در کنوانسیون پالرمو..... 200
- گفتار پنجم: احکام و مقررات استرداد مجرمین در کنوانسیون مریدا..... 205
- مبحث دوم: انتقال محکومین..... 211
- گفتار اول: پیشینه تاریخی:..... 212
- گفتار دوم: مفهوم انتقال محکومین به حبس..... 213
- گفتار سوم: قلمرو قراردادهای انتقال محکومین به حبس:..... 215
- گفتار چهارم: اهداف انتقال محکومین به حبس..... 216
- بند اول: اصلاح محکومین..... 217
- بند دوم: رعایت موازین حقوق بشر..... 218
- بند سوم: صرفه اقتصادی..... 219
- بند چهارم: حمایت از اتباع..... 219

- 220..... گفتار پنجم: شرایط انتقال محکومین به حبس
- 221..... بند اول: محکوم دارای تابعیت کشور اجرا کننده باشد
- 222..... بند دوم: قطعی و لازم الاجرا بودن حکم صادره
- 222..... بند سوم: رضایت محکوم به انتقال و درخواست او
- 223..... بند چهارم: مهم بودن مجازات مورد اجرا
- 224..... بند پنجم: مجرمیت متقابل
- 225..... بند ششم: پرداخت یا تأمین ضرر و زیان ناشی از جرم
- 225..... بند هفتم: موافقت دول صادر کننده و اجرا کننده به انتقال
- 227..... گفتار ششم: اجرا و آثار مترتب بر انتقال محکومین به حبس:
- 231..... مجرای سوء معاضدت قضایی بین دولت‌ها
- 231..... گفتار اول: پیشینه شکل گیری
- 233..... گفتار دوم: تعریف معاضدت قضائی
- 234..... گفتار سوم: اختصار در منابع از کشور جهت معاضدت قضایی
- 234..... بند اول: تقاضا
- 235..... بند دوم: انتقال تقاضانامه
- 235..... بند سوم: امتناع از اجرای تقاضا
- 236..... بند چهارم: کشف مدارک قبل از ادرسی
- 237..... بند پنجم: آیین دادرسی حاکم بر اجرای معاضدا
- 237..... بند ششم: مصونیت
- 238..... بند هفتم: هزینه‌های اجرای تقاضا:
- 238..... بند هشتم: نحوه ابلاغ تقاضا
- 239..... گفتار چهارم: نقش مأموران کنسولی در اجرای تقاضانامه
- 241..... نتیجه گیری
- 247..... منابع و مأخذ
- 247..... منابع فارسی
- 247..... کتاب
- 251..... مقالات
- 254..... پایان نامه
- 255..... منابع لاتین

در طول تاریخ بر طرف نمودن نیازهای زندگی از قبیل خوراک، پوشاک و مسکن یکی از مهمترین دغدغه‌های بشر بوده است که برطرف نمودن اصولی و صحیح این نیازها تنها از طریق کار و فعالیت اقتصادی سالم امکان پذیر می‌باشد. در این میان برخی از افراد خودخواه و سودجو برای رفع مایحتاج زندگی‌شان به جای استفاده صحیح از استعدادها و توانایی‌های خدادی‌شان، به کارهای نامشروعی همچون سرقت، کلاهبرداری، اختلاس و... روی می‌آورند تا از طریق مصادره و غصب اموال دیگران و بهره زدن نظم اقتصادی جامعه، خودشان را به آسایش و آرامش برسانند. برای مبارزه با این گونه ناهنجاری‌ها و معضلات، اتخاذ سیاست‌های کیفری و به مجازات رساندن مجرمین یکی از مهمترین دستورکارهای دولت‌ها در طول تاریخ بوده است اما امروزه تجربه نشان داده است که تنها اعمال مجازات‌های سرکوبگرانه برای مبارزه با جرم و به خصوص جرائم اقتصادی کاسته نیست بلکه اعمال جرائمی چون حبس و زندان به جای ایجاد تنبیه و بازدارندگی، زایش جرم را به دنبال داشته است به گونه‌ای که افراد در طول مدت حبس، با جدیدترین و به روز ترین شگردهای خلافتکارانه آشنا می‌شوند و هنگام آزادی با کوله باری از آموخته‌های مجرمانه، زندان را ترک می‌کنند اما از سوی دیگر شاهد تنوع و گسترده‌گی در خصوص این جرائم می‌باشیم به گونه ای که امروزه تقریباً تمام کشورهای جهان کم و بیش با معضل جرائم و مفاصد اقتصادی که به صور مختلف توسط افراد در درون این کشورها صورت می‌گیرد مواجه می‌باشند. این جرائم اقتصادی در سطح کلان و کوچک از یک طرف به پایه‌های اقتصادی کشورها لطمه

وارد می‌سازد و از طرفی دیگر اعتماد عمومی مردم را نیز تحت الشعاع قرار داده و موجب بدبینی مردم به نظام حاکم می‌گردد؛ بنابراین پیشگیری و مبارزه این جرائم و مفاسد اقتصادی موضوعی بسیار مهم و حیاتی و در عین حال دقیق و زمان‌بر و کارشناسانه می‌باشد. کشور ایران نیز از جمله کشورهایی است که متأسفانه از نظر میزان جرائم و مفاسد اقتصادی که در این کشور صورت گرفته و می‌گیرد وضع مساعدی ندارد. در سال‌های پس از انقلاب نیز بارها و بارها شاهد جرائم مختلف اقتصادی در این کشور در سطوح خرد و کلان بوده ایم که بحث برانگیزترین این جرائم چندی پیش صورت گرفته که تحت عنوان جرم بزرگ اقتصادی سه هزار میلیاردی شناخته می‌شود. وقوع این جرائم مخصوصاً با این وسعت در ایران علاوه بر ضرر هنگفت اقتصادی اقتصاد این کشور و متزلزل ساختن پایه‌های اقتصادی آن از منظر معنوی نیز دارای اهمیت بسیار زیادی است؛ چون در حال حاضر در ایران قوانین و احکام ناب اسلامی حاکم می‌باشد و ما به کشور ما چشم دوخته است م می‌خواهد ببیند احکام نورانی اسلام چه تاثیری بر اداره کشور داشته است و اساساً ایدئولوژی اسلامی را مورد ارزیابی قرار دهند. به همین دلیل موقع این جرائم در کشور ما از حساسیت دو چندانی برخوردار است.

در خصوص راهکارهای مبارزه و پیشگیری با این جرائم در کشور ایران؛ هم از نظر داخلی و هم بین‌المللی چالش‌ها و مشکلات فراوانی وجود دارد. یکی از مهمترین این مشکلات این است که افرادی که مرتکب چنین جرائمی می‌شوند با پوایدی بسیار هنگفت که از بیت المال اختلاس کرده اند به کشورهای دیگر فرار کرده و چون در روانه کشور ایران با کشورهای میزبان و محل فرار این مجرمان هیچ سازوکار حقوقی جهت استرداد این مجرمان به ایران وجود ندارد این مجرمان در آن کشورها بدون هیچ مشکلی به زندگی خود ادامه می‌دهند. این معضل و خلا قانونی در اختلاس بزرگ اقتصادی اخیر در ایران کاملاً مشهود بود؛ بنابراین به نظر می‌رسد کشور ایران جهت حل این معضل و اینکه مجرمان اقتصادی هیچ جای امنی برای فرار نداشته باشند، نیاز به همکاری‌های بین‌المللی در این زمینه و انعقاد موافقت‌نامه‌های دو یا چند جانبه با سایر کشورها جهت استرداد و برخورد با این

مجرمان دارد تا مجرمان فضای جامعه بین‌المللی را برای فرار احتمالی خود نا امن ببینند و ارتکاب جرم و فرار به کشورهای دیگر را به عنوان یک راه ساده فرار از جرم مد نظر قرار ندهند و در صورت فرار به کشورهای دیگر به راحتی قابل استرداد به کشور باشند.

با توجه به مفاسد و جرائم اقتصادی صورت گرفته در ایران توسط برخی افراد در سال‌های اخیر و فرار بعضی مجرمان به خارج از کشور و عدم امکان استرداد این اشخاص و نیز محاکمه آن‌ها به دلیل برخی خلاهای قانونی در روابط کشور ایران با کشورهای محل فرار مجرمان اقتصادی؛ به نظر می‌رسد بررسی امکان همکاری‌های بین‌المللی ایران در قالب موافقت‌نامه‌های چند جانبه و دو جانبه با کشورهای دیگر جهت حل این خلا قانونی در این خصوص امری اجتناب ناپذیر است و این امری است که در این کتاب بدان پرداخته می‌شود. در اینجا جا دارد که استاد محترم جناب آقای دکتر شهرام ابراهیمی که ما را در فراگیری علم و دانش یاری کرده اند کمال تشکر را داشته باشیم.